

O'QITUVCHINING PEDAGOGIK MAHORATI

Rimboyev Anivar Zokirboy O'gli

Berdaq Nomidagi Qoraqalpoq Davlat Universiteti Kimyo Texnologiya Fakulteti

Kimyo Yo'nalishi 3 –Kurs Talabasi

Annotatsiya: *Pedagogik mahorat - o'qituvchilarning shaxsiy (bolajonligi, xayrixohligi, insonparvarligi, mehribonligi) va kasbiy (bilimdonligi, zukkoligi, fidoyiligi, ijodkorligi, qobiliyati va hokazo.) fazilatlarini belgilovchi xususiyat bo'lib, o'qituvchilarning ta'lim-tarbiyaviy faoliyatida yuqori darajaga erishishini, kasbiy mahoratini doimiy takomillashtirib borish imkoniyatini ta'minlovchi faoliyatdir.*

Kalit so'zlar : *Pedagogika bilim ko'nikma mahorat ma'suliyat kasbiy , ijodkorlik, qobiliyat,qiziqish, sifat, o'z ustida ishlash,takrorlash.*

Pedagogik mahorat baqida tushunchada uning mohiyati haqida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi hamda Prezidentimiz tomonidan qabul qilinayotgan har bir Qarorda barkamol avlod tarbiyasi va ularning kasbiy mahoratini av alo ta'lim muassasalarida oshirib borishga jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Xususan 2010 yilning "Barkamol avlod yili" deb e'lon qilinishi ham pedagoglar va tarbiyachilar zimmasiga ulkan mas'uliyatlar yukladi. Jumladan, Respublikamiz Prezidenti I.A.Karimovning "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi to'g'risidagi Qarorida "Mamlakatimizda sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlaming o'z ijodiy va intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarishi, mamlakatimiz yigit-qizlarini XXI asr talablariga to'liq javob beradigan har tomonlama rivojlangan shaxslar etib voyaga yetkazish uchun zarur shart-sharoitlar va imkoniyatlamini yaratish bo'yicha keng ko'lamlari aniq yo'naltirilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish" muhim vazifa sifatida belgilangan. Ushbu vazifalarni bekamu ko'st amalga oshirilishi uchun bugungi kunda avvalo, bo'lajak o'qituvchilarning saviyasini va bilimini uzluksiz takomillashtirib borishga mustahkam zamin yaratilishi kerak. Oliy pedagogik ta'lim muassasalarida ushbu muammolarning echimini topishda "Pedagogik mahorat" fanini chuqur o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

"Pedagogik ensiklopediya"da ta'rif quyidagicha izohlangan: "O'z kasbining mohir ustasi bo'lgan, yuksak darajada madaniyatli, o'z fanini chuqur biladigan, yondash fanlar sohasini yaxshi tahlil eta oladigan, tarbiyalash va o'qitish uslubiyatini mukammal egallagan mutaxassis". Ushbu ta'rifning mohiyatidan kelib chiqib o'qituvchining pedagogik mahorati tushunchasi mazmunini shunday izohlash mumkin:

1. Madaniyatning yuqori darajasi, bilimdonlik va aql-zakovatning yuksak ko'rsatkichi.
2. O'z faniga doir bilimlarning mukammal sohibi.
3. Pedagogika va psixologiya kabi fanlar sohasidagi bilimlarni puxta egallaganligi, ulardan kasbiy faoliyatida foydalana olishi.
4. O'quv - tarbiyaviy ishlar metodikasini mukammal bilishi.

Barcha kasblar orasida o'qituvchilik kasbi o'zgacha va muhim ijtimoiy ahamiyat kasb etadi. Zero, O'qituvchi yosh avlod qalbi kamolotining memori, yoshlarga ta'lim-tarbiya beruvchi insondir. Bugungi kunda u voshlami g'oyaviv - siyosiy jihatdan chiniqtirib tabiat, jamiyat, ijtimoiy hayot, tafakkur taraqqiyoti qonuniyatlarini o'rgatadi, yoshlami mehnat faoliyatiga tayyorlab, kasb-hunar sirlarini puxta egallashlarida ko'maklashadi va jamiyat uchun muhim bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatlarni hal etadi. Ana shu mas'uliyat o'qituvchidan o'z kasbining mohir ustasi bo'lishni, o'quvchilarga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatib, ularning qiziqishi, qobiliyati, iste'dodi, e'tiqodi va amaliy ko'nikmalarini hai tomonlama rivojlantirish yo'llarini izlab topadigan kasb egasi bo'lishni talab etadi. Buning uchun doimo o'qituvchilarning kasbiy mahoratini, ko'nikma va malakalarini oshirib borish, ularga har tomonlama g'am xo'rlik qilish, zarur shart - sharoitlar yaratish, kerakli moddiy va ilmiy - metodik hamda texnik yordam ko'rsatish, o'qituvchilarning ijodiy tashabbuskorligini muntazam oshirib borishga ko'maklashish lozim.

Pedagogik faoliyat – bu yosh avlodni hayotga, mehnatga tayyorlash uchun xalq oldida, davlat oldida javob beradigan, yosh avlodga ta'lim-tarbiya berish uchun maxsus tayyorlangan mutaxassislarning mehnat faoliyati. Pedagogik mahorat. O'qituvchi muvaffaqiyatli ishlashi uchun pedagogik mahoratga ega bo'lishi zarur. Pedagogik mahorat egasi oz mehnat sarf qilib, katta natijaga erishadi. Ijodkorlik uning hamisha hamkori bo'ladi. Pedagogik qobiliyat. Qobiliyat faoliyat jarayonida paydo bo'ladi va rivojlanadi. Qobiliyat malaka va uddaburonlikdan farq qiladi. Malaka va uddaburonlik, mashq, o'qish natijasi hisoblansa, qobiliyatning rivojlanishi uchun esa, yana iste'dod, layoqat va zehn, ya'ni inson nerv tizimida anatomo-fiziologik xususiyat bo'lishi ham zarur. Tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish va o'tkazish metodikasini bilish O'qituvchilik ixtisosining xususiyatlari professiogrammasida ifodalanadi, professiogramma quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. O'qituvchi shaxsining xususiyatlari.
2. O'qituvchining ruhiy pedagogik tayyorgarligiga qo'yiladigan talablar.
3. Maxsus tayyorgarlikni hajmi va mazmuni.
4. Ixtisosga oid umumiy tayyorgarlikning mazmuni.

Pedagogik kasbi sohasida: bolalarni sevish va ular bilan ishlashga qiziqish, pedagogik ishni sevish, ruhiy pedagogik ziyraklik va ko'zatuvchanlik, pedagogik nazokat, pedagogik tasavvur, tashkilotchilik qobiliyati, xaqqoniylik, dilkashlik, talabchanlik qatilylik va maqsadga intilish, vazminlik, o'zini tuta bilish kasbiy layoqatlilik. Bilim sohasiga: keng ilmiy saviya, ma'naviy ehtiyoj va qiziqish, intellektual qiziqish, yangilikni his qila bilish.

Pedagogik malaka - egallagan bilim va ko'nikmalarni faoliyatning ma'lum turini egallab olish, yaxshi bajara olish qobiliyatidir. O'qituvchi faoliyatiga oid bunday malakalarga quyidagilar kiradi:

1. Amaliy tarbiyaviy ishlarni rejalashtirish faoliyatining eng muhim qoidalarini tanlay bilish.

2. Har bir o'quvchiga nisbatan uni jamoa sharoitida tarbiyalashning individual rejasini amalga oshira bilish.

3. O'quvchilarning yosh va shaxsiy xususiyatlarini hiccobra olgan holda, ularga nisbatan individual munosabatni amalga oshira bilish.

Tashkilotchilik malakalar:

1. o'quvchilar orasidagi aktiv bolalarni aniqlay bilish, tanlay bilish va ularni idora qilish.

2. o'quvchilarning turli xildagi jamoa individual holatini uyushtira bilish, ularni ijtimoiy aktivliklarini bilish.

3. o'quvchilarga berilgan jamoa ijtimoiy topshiriqlarini berilishi yuzasidan nazorat o'rnatish va ularga zarur vaqtda amaliy yordam berish.

4. O'zi rahbarlik qilgan sinfda amaliy ishlarni boshqarish.

5. ota-onalar va keng jamoatchilik o'rtasida ishlar tashkil eta bilishi, maktab rejimi shunday to'zilishi kerakki: bola maktabda yaxshi o'qisin, samarali xizmat qilsin, yaxshi dam olsin, hamma vaqt foydali va qiziqarli mashg'ulot bilan band bo'lsin, bunday faoliyatni uyushtirishga doir pedagogik talablar qo'yiladi.

O'qituvchi shaxsining insonparvarlikka yo'nalganligi

Kasbiga, ishiga va o'quvchilarga bo'lganmunosabati.O'z fanini chuqur bilishi hamda fani va kasbiga tegishli bo'lgan barcha fanlardan yetarli darajada xabardor bo'lishi«Agar o'qituvchi o'zida o'z ishiga va o'quvchilarga bo'lgan muhabbatini ko'rsata olsa- u mukammal o'qituvchidir».

Xulosa

Shunday ekan, yosh avlodning yuksak bilim va tafakkur sohibi bo'lishi uchun barchamiz javobgarmiz. Bu javobgarlik ko'proq o'qituvchilar zimmasida Darhaqiqat, o'qituvchilarning obro'-e'tiborini ta'minlaydigan ilk vosita uning tarbiyalanganlik darajasidir. Birinchidan, o'qituvchi ma'naviy jihatdan sog'lom va keng fikrlay oladigan bo'lishi, o'z milliy qadriyatlari, urf-odatlar va millatimizning buyuk siymolari ijodiy merosini teran bilishlari kerak. Binobarin, o'zi tanlagan mutaxassislik va fan sohasida izlanishlar olib borgan, allomalaming hayoti va ijodini yaxshi bilishi hamda mantiqiy tafakkurga ega bo'lishi lozim . O'qituvchilik kasbining shakllanishi davomida uning pedagogik mahorati takomillashib boradi. U har xil psixologik xususiyatlarga ega bo'lgan o'quvchilar bilan ta'lim-tarbiyaviy faoliyat olib boradi. Turli ziddiyatlarga duch keladi. Bu o'z navbatida uni tinimsiz ijod qilishga, tarbiyaning har xil vosita va usullarini topib, mohirona qo'llashga majbur etadi. Tarbiya natijasida belgilangan maqsadga erishish uchun o'qituvchilar yillar davomida yig'ilgan tajriba va malakalariga tayanib ishlaydilar. O'quvchilarning nazariy hamda amaliy faoliyatida erishadigan barcha yutuqlari va ijobiy natijalarini ko'rsatish O'qituvchi pedagogik mahoratini namoyon etuvchi asosiy vositalar hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O 'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'sg'risida"gi qonuni. Barkamol avlod - 0 'zbekiston taraqqiyotining poydevori. -T.: Sharq, 1997, 20-29 betlar.
2. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g 'risida"gi qonuni. //Barkamol avlod - 0 'zbekiston taraqqiyotining poydevcri. -T. Sharq, 1997, 31-61 betlar.
3. G'oziyev E. O'quvchilarning o'quv faoliyatini boshqarish. T.: O 'qituvchi, 1984. - 104 b.
4. Hasanboyev J., va boshqalar. Pedagogika fanidan izohli lugcat. T.: Fan va texnologiya, 2009. - 672 b.
5. Husanov B. G'ulomov V. Muomala madaniyati. Darslik. - T.: Iqtisod - moliya 2009.- 156 b.
6. [https://www.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20mahorat%20\(A'zam%20Xoliqov\).pdf](https://www.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20mahorat%20(A'zam%20Xoliqov).pdf)